

Mietintö jäsenehdotuksesta, joka koskee fossiilisiin luonnonvaroihin liittyvää läpinäkyvyyttä (A 1977/UHN)

Kestävä Pohjola -valiokunta ehdottaa, että Pohjoismaiden neuvosto suosittaa Pohjoismaiden ministerineuvostolle,

edistetään toimia kansainvälisissä toimintaympäristöissä tiedon lisäämiseksi fossiilisten polttoaineiden saatavuudesta ja hyödyntämisestä.

Ja, että Pohjoismaiden neuvosto suosittaa Pohjoismaiden hallituksille,

tehdään yhteistyötä kansainvälisissä aloitteissa fossiilisiin luonnonvaroihin ja niiden hyödyntämiseen liittyvän läpinäkyvyyden lisäämiseksi Pohjoismaissa.

Taustaa

Siitä huolimatta, että toimia akuutin ilmastokriisin kohtaamiseksi on lisätty, työ fossiilisten polttoaineiden käytön rajoittamiseksi etenee aivan liian hitaasti kaikilla politiikan eri tasoilla. Kun tavoitteena on vauhdittaa siirtymää fossiilisista polttoaineista uusiutuviin energialähteisiin, on ratkaisevaa, että päättäjillä on käytettävissään yksityiskohtaista tietoa sekä fossiilisten polttoaineiden saatavuudesta että niiden hyödyntämisestä ja suunnitellusta hyödyntämisestä Pohjoismaissa ja kansainvälisesti. Saatavilla oleviin fossiilisiin luonnonvaroihin liittyvä avoimuus ja läpinäkyvyys eivät kuitenkaan ole mikään itsestäänselvyys.

Käynnissä on useita kansainvälisiä toimia ongelmien nostamiseksi esiin. YK:n ympäristöohjelma UNEP julkaisee tasaisin väliajoin raportin Production Gap Report, jossa kuvataan, missä laajuudessa maailman hallitukset ovat suunnitelleet fossiilisten polttoaineiden hyödyntämistä suhteessa Pariisin sopimuksen 1,5 asteen tavoitteeseen. UNEP tekee myös yhteistyötä uuden kansainvälisen the Global Registry of Fossil Fuels -aloitteen kanssa. Rekisteristä käyvät ilmi maakohtaiset fossiilivarannot ennen kaikkea arvioidun saatavuuden ja mahdollisten tuotantovolyyymien kannalta.

Koska avoimuus ja läpinäkyvyys ovat jo pitkään olleet pohjoismaisia ydinarvoja, Pohjoismaiden kannalta olisi luontevaa soveltaa näitä enemmän myös ilmastotyöhön. Työtä voidaan hyvin tehdä kahdella rintamalla. Ensinnäkin Pohjoismaissa voitaisiin lisätä läpinäkyvyyttä kansallisten fossiilisten luonnonvarojen ja niiden (tulevan) käytön osalta.

¹ [Global Registry of Fossil Fuels \(fossilfuelregistry.org\)](https://www.fossilfuelregistry.org/)

Tässä yhteydessä on myös tärkeää edistää pohjoismaisten tutkimuslaitosten ja kansainvälisten organisaatioiden välistä yhteistyötä pohjoismaisten fossiilisten luonnonvarojen ilmasto- ja ympäristövaikutusten arviointia koskevien menetelmien kehittämiseksi.

Toiseksi Pohjoismaat voisivat osallistua aktiivisemmin kansainvälisiin aloitteisiin ja sopimuksiin, joiden tavoitteena on yhdenmukaistaa fossiilisia luonnonvaroja ja niiden (suunniteltua) hyödyntämistä koskevaa raportointia ja lisätä läpinäkyvyyttä kansainvälisellä tasolla. Pohjoismaat voivat olla paljon aktiivisempia globaalien normien ja suuntaviivojen muodostamisessa, jotta esimerkiksi vältetään siltä, etteivät maat aliarvioi vahingollisia ilmastovaikutuksia raportoinneissaan.

Aikana, jolloin ilmastomuutos edellyttää nopeita ja päättäväisiä toimia, fossiilisia polttoaineita koskevan läpinäkyvyyden lisääminen on erityisen tärkeää, jotta päätökset voidaan tehdä vankan tietämyksen pohjalta. Ymmärryksen lisääminen edessämme olevista haasteista on ratkaisevaa siirtymän kiihdyttämiseksi kohti kestävää ja ilmastoälykästä tulevaisuutta.

Ehdotuksen käsittelyn seuraavassa vaiheessa valiokunta päätti esittää Pohjoismaiden hallituksille seuraavat kysymykset:

1. Voivatko Pohjoismaiden hallitukset tehdä selkoa siitä, miten ne raportoivat fossiilisista energiavaroista ja niiden käytöstä?
2. Voivatko Pohjoismaiden hallitukset tehdä selkoa siitä, miten ne osallistuvat työhön, jolla varmistetaan asianmukaisen raportointi fossiilisten energiavarojen hyödyntämisestä aiheutuneista haitallisista ilmastovaikutuksista?
3. Mitä Pohjoismaat tekevät kansainvälisesti fossiilisia energiavaroja koskevan läpinäkyvyyden ja osaamisen lisäämiseksi?

Vastauksesta kysymykseen "Voivatko Pohjoismaiden hallitukset tehdä selkoa siitä, miten ne raportoivat fossiilisista energiavaroista ja niiden käytöstä?" käy ilmi seuraavaa:

- Norjan öljytuotteiden tuotantoa ja vientiä koskevaa tietoa on julkisesti saatavilla muun muassa täältä: [Produksjon, transport og eksport - Norskpetroleum.no](https://www.norskpetroleum.no).
- Tanskan öljytuotteiden tuotantoa, vientiä ja tuontia koskevaa tietoa on myös julkisesti saatavilla vuotuisesta energiatilastosta. <https://ens.dk/service/statistik-data-noegletal-og-kort/maanedlig-og-aarligenergistatistik>
- Islanti, Suomi ja Ruotsi eivät hyödynnä fossiilisia luonnonvaroja.

Vastauksesta toiseen kysymykseen "Voivatko Pohjoismaiden hallitukset tehdä selkoa siitä, miten ne osallistuvat työhön, jolla varmistetaan asianmukaisen raportointi fossiilisten energiavarojen hyödyntämisestä aiheutuneista haitallisista ilmastovaikutuksista?" käy ilmi, että Pohjoismaat raportoivat kasvihuonekaasupäästöistä ja päästöjen sitomisesta mukaan lukien turvetuotannon kasvihuonekaasupäästöt sekä turpeen ja fossiilisten polttoaineiden käytöstä

aiheutuneet kasviuonekaasupäästöt YK:n ilmastopöpinuksen ja Pariisin sopimukseen mukaisesti ja EU:lle. Maiden uusimmat päästöraportit ovat luettavissa täältä: National Inventory Submissions 2023 | UNFCCC. Laskelmat kasviuonekaasupäästöistä tehdään IPCC:n ohjeiden mukaisesti.

Vastauksessa kolmanteen kysymykseen "Mitä Pohjoismaat tekevät kansainvälisesti fossiilisten resurssien läpinäkyvyyden ja tiedon lisäämiseksi?" viitataan siihen, että Pohjoismaiden ministerineuvoston työryhmät ovat viime vuosina tehneet useita selvityksiä aiheesta, joita on muun muassa

- pohjoismaista ilmastosiirtymää koskeva Klimatomställning i Norden -hanke, jonka pohjalta on luotu yhteinen tietopohja ja edistetty pohjoismaisten kokemusten jakamista kansainvälisesti.

Kansainvälisesti Pohjoismaat osallistuvat

- OECD:n ja IEA:n työhön ja Net-zero-hankkeeseen sekä IFCMA-hankkeisiin (Inclusive Forum om Carbon Mitigation Approaches).
- Pohjoismaat ovat osallistuneet aktiivisesti IPCC:n välityksellä energiasektorin ja fossiilisten aiheiden käsittelyyn esimerkiksi päättämällä hiilidioksidin talteenottoa, käyttöä ja varastointia (CCUS) koskevan menetelmäraportin laatimisesta.
- Osallistutaan aktiivisesti ohjelmiin Mitigation Work Programme ja Just Transition Work Programme.
- Päästöjen sääntelyyn EU:n päästökauppajärjestelmän avulla, jolla edistetään läpinäkyvyyttä ja autetaan vähentämään fossiilisten polttoaineiden tuotannosta ja käytöstä aiheutuvia päästöjä.
- Clean Development Mechanism -mekanismiin (CDM), joka on edistänyt päästöistä ja päästöjen vähentämismahdollisuuksista saatavaa parempaa yleiskuvaa sektorilla.
- Norja on edistänyt työtä kehittämällä päästöjen laskentamenetelmiä YK:n ilmastopaneelin ajankohtaisia lähteitä varten.
- Tanska globaalin Beyond Oil and Gas Alliance -ilmastoallianssin (BOGA) aktiivisena yhteispuheenjohtajana toimii kansainvälisesti öljy- ja kaasuteollisuuden asteittaisen ja oikeudenmukaisen luopumisen puolesta.
- Pohjoismaat ovat myös allekirjoittaneet COP26-kokouksessa annetun globaalin metaanisitoumuksen (Global Methane Pledge).

Valiokunnan näkemykset

Sosiaalidemokraattinen ryhmä ja Pohjoismaiden vihreä vasemmisto tukevat ehdotusta. Keskiryhmä painotti sen tärkeyttä, että taataan läpinäkyvyys ja että Pohjola on tärkeä kansainvälinen toimija avoimuudessa ja tiedon tarjoamisessa suurelle yleisölle. Vapaa Pohjola ilmoitti, että ehdotus on liian laaja, kun siinä puututaan kansallisiin olosuhteisiin, ja tästä syystä ryhmä ei voinut tukea ehdotusta.

Valiokunta panee suurella mielenkiinnolla merkille hallitusten vastaukset fossiilisista luonnonvaroista, mukaan lukien maiden raportoinnissa käytetyistä hyväksytyistä menetelmistä sekä laajasta kansainvälisestä osallistumisesta saada aikaan oikeanlainen raportointi fossiilisten luonnonvarojen hyödyntämisen aiheuttamista vahingollisista ilmastovaikutuksista. Valiokunta painottaa myös sitä, miten tärkeää on jatkaa tätä työtä sekä varmistaa raportointien ja menetelmien käytön läpinäkyvyys.

Valiokunta painottaa sen merkitystä, että Pohjoismaat työskentelevät tiiviisti yhdessä raportoinnin, menetelmien kehittämisen sekä pohjoismaisten tietojen läpinäkyvyyden varmistamisen osalta ja seuraa kiinnostuneena Pohjoismaiden ilmastosiirtymää koskevaa hanketta, josta on saatu yhteistä tietopohjaa ja joka on edistänyt pohjoismaisten kokemusten välittämistä kansainvälisesti. Valiokunta toivoo, että kyseinen yhteistyö jatkuu ja että sitä seurataan lisätoimilla.

Kiirunassa 25. kesäkuuta 2024

Tove Elise Madland (A)

Johan Andersson (S)

Karin Gaardsted (S)

Åsa Karlsson (S)

Ola Elvestuen (V)

Emma Berginger (MP)

Kari-Anne Jønnnes (H)

Staffan Eklöf (SD)

Himanshu Gulati (FrP), Norja